

HANDIKAPPOLITISKT HANDLINGSPROGRAM

Antaget av Kommunfullmäktige 2008-12-09

FN:s förklaring om de mänskliga rättigheterna lyder: ”Alla människor äro födda fria och lika i värde och rättigheter. De äro utrustade med förnuft och samvete och böra handla gentemot varandra i en anda av broderskap.” I FN:s konvention om barns rättigheter sägs: ”Varje barn med fysisk eller psykisk handikapp har rätt till ett fullvärdigt och anständigt liv som möjliggör dess aktiva deltagande i samhället.”

Linköpings
kommun

Innehållsförteckning

Förord	3
Linköpings kommuns handikappolitiska handlingsprogram	4
Begrepp och förklaring	4
Planering, genomförande och utvärdering	5
Bemötande	6
Utbildning för barn, ungdom och vuxna	7
Kunskap och forskning	8
Arbete	9
Kultur och fritid	10
Tillgänglighet	11
Fysisk planering	11
Bostäder	12
Kommunikationer	13
Information	13
Referenslista	14

Förord

År 1993 antog FN:s generalförsamling ett handlingsprogram - FN:s standardregler - som ska tillförsäkra människor med funktionsnedsättning jämlikhet och delaktighet.

År 2000 följdes detta upp med en nationell handlingsplan för handikappolitiken med målet att människor med funktionsnedsättning ska bli fullt delaktiga i samhällslivet och att detta perspektiv ska genomsyra alla samhällssektorer.

FN:s generalförsamling antog i december 2006 en konvention för personer med funktionsnedsättning. Konventionen har undertecknats av den svenska regeringen och förväntas bli ratificerad 2008/09. Den nya konventionen skapar inte i sig några nya rättigheter utan syftar till att undanröja hinder för personer med funktionsnedsättning så att åtnjuta sina mänskliga rättigheter.

Att öka tillgängligheten på alla samhällsområden för personer med funktionsnedsättning fram till år 2010 är prioriterat i den nationella handlingsplanen. Det är också en del av kommunens målsättning om ett friare, tryggare, företagsammare och grönare Linköping under mandatperioden 2006-2010.

Det har också varit utgångspunkt i framtagandet av linköpings kommuns handikappolitiska handlingsprogram.

Programmet ger vägledning i nämnders och styrelsers arbete att undanröja hinder för personer med funktionsnedsättning. De åtgärder som är föreslagna är inte rangordnade utan ska alla ses som angelägna för ansvarig nämnd, styrelse, förvaltning eller verksamhet. Programmet ska integreras i kommunens verksamhet och utgöra underlag för budget- och verksamhetsplaner, revision samt uppföljnings- och utvärderingsarbete.

Paul Lindvall
Kommunstyrelsens ordförande

Jan-Willy Andersson
Ansvarigt kommunalråd för social- och omsorg

Linköpings kommuns handikappolitiska handlingsprogram

Linköpings kommuns handikappolitiska handlingsprogram antaget 2008-12-09 är en revidering av det tidigare handlingsprogrammet.

Programmet ska:

- stimulera intresset för frågor som berör funktionshinder och bidra till en hög ambitionsnivå
- vara ett redskap för att uppnå helhetssyn och ett gemensamt förhållningssätt i frågor som rör personer med funktionsnedsättning
- bidra till arbetet med nämnder, styrelser och förvaltningars fortlöpande budgetberedning och verksamhetsplanering
- vara ett stöd i informations- och utbildningssammanhang
- uttrycka en viljeinriktning för hur kommunens förtroendevalda och medarbetare ska förhålla sig i frågor som rör människor med funktionsnedsättning.

Programmet syftar till att ge personliga förutsättningar för ökad självständighet och bättre livskvalitet för människor med funktionsnedsättning. Utgångspunkten är principerna om personlig integritet och inflytande, jämställdhet mellan kvinnor och män, tillgänglighet, delaktighet, helhetssyn och demokrati.

Begrepp och förklaringar

Socialstyrelsen har reviderat termerna funktionsnedsättning och handikapp. Begreppet handikapp utgår. Funktionsnedsättning definieras: nedsättning av fysisk, psykisk eller intellektuell funktionsförmåga. Definition av funktionshinder: begränsning som en funktionsnedsättning innebär för en person i relation till omgivningen.

På förslag av handikapporganisationerna används ändå begreppet ”Handikappolitiskt handlingsprogram”, som anses väl känt och inarbetat i kommunen och samhället.

Planering, genomförande och utvärdering

Strategisk plan med övergripande mål ska utgöra utgångspunkten för arbetet med handikappolitiska frågor. Varje nämnd och styrelse ska årligen beskriva konkreta åtgärder med utgångspunkt från mål och de åtgärder som presenteras i det Handikappolitiska programmet. Åtgärderna ska framgå i budget- och planeringsarbetet både i det kort- och långsiktiga arbetet.

ANSVAR

Varje nämnd och styrelse ansvarar för att man inom sitt ansvarsområde vidtar åtgärder som flyttar fram positionerna i viktiga handikappolitiska frågor.

KOSTNADER

Varje nämnd och styrelse ansvarar för att budgetera för de kostnader som är förenliga med att dessa brister åtgärdas.

ÅRLIG SAMMANFATTNING OCH REDOVISNING

Arbetet med frågor som berör handikappolitiska handlingsprogrammet ska sammanfattas av respektive nämnd och styrelse.

Redovisningen skall ingå i kommunens bokslut i delen Nämndernas verksamhetsberättelse.

Bemötande

Bemötande har många dimensioner men handlar i grunden om att bli respekterad för den man är. Delaktighet och jämlika levnadsvillkor är grundläggande mänskliga rättigheter och syftar ytterst till att alla ska få leva i ett tillgängligt samhälle där ingen blir diskriminerad. Det finns anmärkningsvärt lite samlad kunskap och forskning kring jämställdhetsperspektivet när det gäller personer med funktionsnedsättning oavsett ålder.

Därför är det viktigt att:

- förtroendevalda och anställda i kommunens verksamheter har kunskap och insikt om att människor med funktionsnedsättning har samma rättigheter, grundläggande behov och potentiella möjligheter som andra.
- all personal har de kunskaper samt erfarenheter som krävs för att tillämpa en professionell hållning i varje möte med enskilda individer som har behov av kommunens tjänster.
- alla anställda har kunskap om funktionsnedsättningar och att utbildning genomförs i samverkan med handikapporganisationerna.

PRIORITERADE ÅTGÄRDER

- Årligen anordna informationsträffar för anställda och förtroendevalda om gällande lagstiftning som rör personer med funktionsnedsättning samt om innehållet i det handikappolitiska handlingsprogrammet.
- Årligen anordna informationsträffar för olika personalgrupper om yrkesrollen och bemötandet av människor med funktionsnedsättning.
- Varje skola ska årligen, enskilt eller i samverkan, ge information och utbildning kring frågor som rör människor med funktionsnedsättning.
- Ta initiativ för att öka kunskapen om jämställdhetsperspektivet när det gäller personer med funktionsnedsättning.
- Verka för ökad kunskap och medvetenhet hos personer med funktionsnedsättning om de möjligheter som samhället ger för att kunna leva ett självständigt och aktivt liv.

Utbildning för barn, ungdom och vuxna

Alla barn och ungdomar och vuxna har rätt till en bra verksamhet och en kvalitativt god utbildning. Den ska ske med den ordinarie utbildningen om det inte finns särskilda skäl till annat.

Detta kräver en individuell anpassning av undervisningen, så att varje elev kan arbeta utifrån sina förutsättningar och sin kapacitet. Anpassningen kan bestå av såväl specialpedagogik som tekniska hjälpmedel.

Vuxenutbildningen har en viktig roll för människor med funktionsnedsättning. Möjlighet att komplettera tidigare utbildningar ska finnas, men även möjlighet att ändra sin yrkesinriktning och/eller livsbana.

Därför är det viktigt att:

- barn och ungdomar med funktionsnedsättning ges möjlighet att delta i den ordinarie utbildningen efter samråd med föräldrarna.
- barn och ungdomar med funktionsnedsättning får sina behov av specialpedagogik och tekniska hjälpmedel tillgodosedda.
- gymnasiesärskolan och särsvux ger grundläggande och gymnasial utbildning på liknande sätt och under likvärdiga villkor som gäller för övriga vuxna medborgare.
- vuxenstudier med funktionsnedsättning ges möjlighet att delta i den ordinarie vuxenutbildningen.
- kontinuerligt samråda i olika frågor med handikapporganisationerna och kommunala handikapprådets arbetsgrupp för skola och bildning.

PRIORITERADE ÅTGÄRDER

- Ge möjlighet till anpassad studietid och studietakt till alla studerande med funktionsnedsättning.
- Ge möjlighet till alla studerande med funktionsnedsättning att kunna tillgodogöra sig kurslitteratur/material och undervisning på ett för individen lämpligt sätt.
- Ge möjlighet till alla studerande med funktionsnedsättning att själv kunna kommunicera med rätt hjälpmedel och stöd.

Kunskap och forskning

Utbildningskontoret och FoU- (Forskning och utveckling) centrum för vård, omsorg och socialt arbete är viktiga för att stödja och inspirera personalen i arbetet. Här skapas mötesplatser och genomförs projekt för utveckling och utbyte av kunskap, erfarenheter och idéer. På ett naturligt sätt stärks förutsättningarna för samverkan mellan forskning och praktiskt verksamhet.

En viktig uppgift för kommunen är att utveckla samarbetet med Institutet för handikappvetenskap vid Linköpings universitet.

Därför är det viktigt att:

- initiativ tas för samverkan mellan kommunen, handikapporganisationerna och handikappforskningen genom projektarbete och nätverksbyggande.
- utbildningarna kontaktas i syfte att gemensamt planera och utveckla utbildningsprogrammen till att omfatta nya rön, synsätt, och värderingar som bl a handikappforskningen bidragit med.
- personalen inspireras att vidareutbilda sig i högskole- och universitetskurser kring handikappkunskap.

PRIORITERADE ÅTGÄRDER

- Ge möjlighet för personal att delta i utvecklingsarbete kring handikappkunskap på arbetsplatsen med stöd av Utbildningskontoret och FoU – centrum för vård, omsorg och socialt arbete.
- Utveckla brukarperspektivet i FoU-arbetet i samverkan med handikapporganisationerna.

Arbete

Arbete är av väsentlig betydelse för alla människors livskvalitet och delaktighet i samhällslivet. Arbete är inte bara en grund för den materiella försörjningen utan svarar även mot grundläggande mänskliga behov av gemenskap, utveckling och meningsfullhet i tillvaron. Personer med funktionsnedsättning måste få samma möjlighet som andra att arbeta. Om man inte kan erhålla ett lönearbete ska daglig verksamhet erbjudas. Denna ska i så stor utsträckning som möjligt ha ett arbetsinriktat innehåll.

Därför är det viktigt att:

- det skapas arbetsmiljöer och arbetsvillkor som tar hänsyn till enskilda medarbetares fysiska och psykosociala behov och ger förutsättningar för kontinuerligt lärande och utveckling.
- åtgärder vidtas aktivt för att ge människor med funktionsnedsättning möjlighet till arbete på den öppna arbetsmarknaden.

PRIORITERADE ÅTGÄRDER

- Kommunen ska verka för att fler personer med funktionsnedsättning får möjlighet till praktik och arbete.
- Kommunen som arbetsplats ska vara ett föredöme när det gäller möjligheten för människor med funktionsnedsättning att få arbete.

Kultur och fritid

Alla medborgare ska, oavsett funktionsnedsättning, kunna delta i kultur- och fritidsaktiviteter på likvärdiga villkor. Deltagandet ska omfatta såväl möjligheten att ta del av som att utöva egen kultur- och fritidsverksamhet.

Alla ska ha tillgång till ett meningsfullt och varierat kultur- och fritidsutbud. Fritidsanläggningar, parker och grönområden ska hålla en sådan standard så att de är tillgängliga för alla människor. Vid planering och genomförande av arrangemang ska arrangörer av kultur- och fritidsverksamhet beakta de behov som personer med funktionsnedsättning har.

Därför är det viktigt att:

- information om kultur- och fritidsverksamhet i kommunen är tillgänglig för människor med funktionsnedsättning.
- bedriva kultur- och fritidsaktiviteter i tillgängliga lokaler.

PRIORITERADE ÅTGÄRDER

- I publika lokaler som kommunen använder för kultur och fritidsaktivitet ska enkelt avhjälpbara hinder vara undanröjda senast år 2010.
- Kommunalt förvaltade naturreservat och andra särskilt besöksvärda naturområden på kommunal mark ska vara tillgängliga för personer med funktionsnedsättning i den utsträckning det är möjligt.

Tillgänglighet

En tillgänglig och användbar miljö är en nödvändig men inte tillräcklig förutsättning för att åstadkomma delaktighet i samhällslivet.

Kommunikationer och information är andra verksamheter som tillsammans med den fysiska miljön styr hur tillgängligt och användbart samhället upplevs.

Fysisk planering

Den fysiska planeringen har stor betydelse för personer med funktionsnedsättning. Idag finns brister både i den inre och yttre miljön. Detta gäller både bostäder, offentliga byggnader, parker, gator och torg. Tillgänglighet och användbarhet måste finnas med i planeringen redan från början. Det finns en lag om att enkelt avhjälpna hinder i befintlig miljö ska tas bort (BFS 2003:19 HIN). Exempel på hinder i miljön kan vara mindre nivåskillnader, trappor som saknar ledstänger, svårlästa skyltar eller brister när det gäller kontrastmarkeringar. Enkelt avhjälpna hinder i publika lokaler och på allmänna platser ska vara undanröjda senast år 2010.

Därför är det viktigt att:

- höja kunskapen om tillgänglighetsperspektivet vid projektering och byggande.
- höja kunskapen om lagstiftning inom tillgänglighetsområdet och om kommunens tillgänglighetspolicy för offentlig utemiljö i Linköpings kommun.
- aktivt arbete i plan- och byggfrågor bedrivs och att målen om tillgänglighet och användbarhet anges i den översiktliga planeringen.
- allmänna platser och kommunala lokaler görs tillgängliga och användbara för personer med funktionsnedsättning.

- krav på tillgänglighet och användbarhet anges tydligt i all kommunal upphandling.
- handikapporganisationerna deltar i framtagandet av tillgänglighetsplanen och fortlöpande ges möjlighet att påverka projekteringen av allmänna platser och kommunala lokaler.
- Kontinuerligt anordna samråd med handikapporganisationerna och kommunala handikapprådets arbetsgrupp för bygg och tillgänglighet.

PRIORITERADE ÅTGÄRDER

- Ange tillgänglighet och användbarhet i hela planeringsprocessen dvs. översiktsplan, detaljplaner, detaljprogram och exploateringsavtal.
- Ange tillgänglighetskrav vid all upphandling
- På allmänna platser och i publika lokaler som kommunen bedriver verksamhet i ska enkelt avhjälpbara hinder vara åtgärdade senast år 2010.
- Kontinuerligt revidera tillgänglighetsguiden samt tillse att den är lättåtkomlig.

Bostäder

Kommunen har ett särskilt ansvar att tillgodose behovet av goda och ändamålsenliga bostäder för människor med funktionsnedsättning. De boende ska också tillförsäkras en god och säker yttre miljö med tillgänglighet till service och möjlighet till ett självständigt boende.

Den bostadssökande ska själv ha inflytande över valet av boende och bostadsområde. Tillgängligheten i inom- och utomhusmiljön ska vara anpassad så att personer med funktionsnedsättning så långt det är möjligt ska kunna klara sig själva.

Därför är det viktigt att:

- kommunen erbjuder personer med funktionsnedsättning behovsanpassade boendeformer och möjlighet att önska bostadsområde.

PRIORITERADE ÅTGÄRDER

- Tillhandahålla anpassat boende för personer med funktionsnedsättning.

Kommunikationer

Målet med samhällsbetalda resor är tillgänglighet med syfte att tillgodose människors behov av kollektiva transporter. För att uppnå detta krävs god transportmiljö, effektiva särlösningar och en bra linjesträckning av kollektivtrafiken. Dessa mål ska nås i dialog med brukarna och den lokala och regionala linjetrafiken.

Det finns ett riksdagsbeslut om att senast år 2010 ska kollektivtrafiken vara tillgänglig för personer med funktionsnedsättning.

Därför är det viktigt att:

- väg- och gatunätet utformas och sköts så att alla trafikanter - med hänsyn till sina förutsättningar och begränsningar - ska kunna färdas i en god trafikmiljö och på ett trafiksäkert sätt.
- kollektivtrafiken är tillgänglig för alla
- en god kvalitet upprätthålls och att uppföljning sker av synpunkter som resenären lämnar.
- Kontinuerligt samråda med handikapporganisationerna och kommunala handikapprådets arbetsgrupp för trafik och färdtjänst.

PRIORITERADE ÅTGÄRDER

- Kollektivtrafiken ska vara tillgänglig för personer med funktionsnedsättning senast år 2010.

Information

Om personer med funktionsnedsättning ska kunna leva ett fritt och oberoende liv är det nödvändigt att få god tillgång till samhällsinformation.

Därför är det viktigt att:

- kommunens information finns tillgänglig för alla medborgare.
- beredskap finns för att i katastrofsituationer ge information till synskadade, döva, dövblinda, svårt hörselskadade och personer med utvecklingsstörning.
- kommunen ser till att nya datoriserade informations- och servicesystem som erbjuds till allmänheten blir tillgängliga för människor med funktionsnedsättning.

PRIORITERADE ÅTGÄRDER

- Utveckla information och dokumentation så att den blir lättläst och tillgänglig för personer med funktionsnedsättning.
- Utforma kommunens hemsida så att den är tillgänglig och användbar för personer med funktionsnedsättning.

Referenslista

Litteratur:

Boverkets föreskrifter och allmänna råd om tillgänglighet och användbarhet för personer med nedsatt rörelse- eller orienteringsförmåga på allmänna platser och inom områden för andra anläggningar än byggnader. Boverket, BFS 2004:15

Bygg ikapp handikapp. Svensson Elisabeth(red(2001), AB svensk Byggtjänst och Hjälpmedelsinstitutet

Enklare utan hinder. Boverket, 2005.

Från patient till medborgare – en nationell handlingsplan för handikappolitiken, Regeringens proposition 1999/2000:79, Stockholm, 2000.

Föreskrifter och allmänna råd om undanröjande av enkelt avhjälpna hinder till och i lokaler dit allmänheten har tillträde och på allmänna platser. Boverket, BFS 2003:19.

Tillgänglighetspolicy för offentlig utemiljö i Linköpings kommun, med riktlinjer för en tillgänglig och användbar utemiljö för personer med nedsatt funktionsförmåga, Linköpings kommun, 2008.

Elektroniska källor:

Boverket www.boverket.se

Bygg klokt www.byggklokt.nu

Handikappförbundens samarbetsorgan www.hso.se

Handikappombudsmannen www.ho.se

Handisam www.handisam.se

Linköpings kommun www.linkoping.se

Regeringen www.regeringen.se

Socialstyrelsen www.sos.se

Specialpedagogiska skolmyndigheten www.spsm.se

Sveriges kommuner och landsting www.skl.se

Sveriges riksdag www.riksdagen.se

**Linköpings
kommun**

Kontaktperson: Sekreterare i kommunala handikapprådet
Linköpings kommun, 581 81 Linköping, Tel. växel 013-20 60 00, www.linkoping.se